

СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ

ЦЕНЕ ЗА СРБИЈУ:
 НА ГОДИНУ 24 ДИНА, НА ПО ГОДИНЕ 12 ДИНА, НА ЧЕТВРТ ГОД. 6 ДИНА.
 ЗА ОСТАЛЕ ДИНАРИЈЕ НА БАНКАНСКОМ ПОЛГОТОКУ:
 НА ГОДИНУ 30 ФРАНКА, НА ПО ГОДИНЕ 15 ФР. НА ЧЕТВРТ ГОД. 8 ФР.
 ЗА АУСТРО-УГАРСКУ:
 НА ГОДИНУ 15 ФР. У БАНК., НА ПО ГОД. 8 Ф. НА ЧЕТВРТ ГОД. 4 Ф.
 ЗА СВЕ ОСТАЛЕ ДРЖАВЕ:
 НА ГОДИНУ 36 ФРАН., НА ПО ГОДИНЕ 18 ФР., НА ЧЕТВРТ ГОД. 10 ФР.

ИЗЛАЗИ У БЕОГРАДУ
 УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТОМ, СУБОТОМ И НЕДЕЉОМ
 НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ

УРЕДНИШТВО ЈЕ И АДМИНИСТРАЦИЈА У БУЛЕВ. Г. ТОМЕ АНДРЕЈЕВИЋА
 ОБИЛАЗЕЊЕ БИНАК.

ЗА ОГЛАСЕ РАЧУНА СЕ:
 ПРВИ ПУТ 12 ДИНА ПАРА ОД РЕДА, А ПОСЛЕ СВАКИ ПУТ 6 ПР.
 ЗА ПРИПОСЛАНО 30 ПАРА ДИНА. ОД РЕДА.
 Рукописи шаљу се уредништву, а претплата администрацији
 „СРПСКЕ НЕЗАВИСНОСТИ“.
 РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ. НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

РАБАГАС

Жалосни догађаји, што их је изазвао покушај приказивања Сардуовог „Рабагаса“ у Народном Позоришту, јамачно ће још подуже трзати раздражене живце јавнога мњења. И дабогда да остане само при трзавици живца! Дабогда да то не буде само почетак других, већих, озбиљнијих невоља. Сваки патриота, коме је стало до развика и напретка једва дочекане наше нове краљевине, сваки грађанин, коме је стало до ујемчења државног угледа, државног живота у Србији, мора у срцу зепсти, кад само помисли на могућност таквих последица. Према томе била би прва и најпреча дужност јавне речи, јавних листова, управитеља, хранитеља, па и створитеља јавнога мњења, те седме, а можда и прве велике силе, да разигране страсти утишавају, да сваку жестину ублажују, да сваку крајност мирно, ал одсудно и поуздано сузбијају, да до зла бога изоштрене и накомтрешене противности колико год могу поправе, изгледе, удесе.

Но у томе би требало, по природи саме ствари, да предјачи добрим примером сама влада и њени органи, њени листови. За време римског апсолутизма важила је узречица: *regis ad exemplum totus conformatur orbis* (у краља се угледа цео свет). Што у самовласној држави важи за краља, то важи у држави уставној за одговорну владу. Цео свет, а то ће рећи све политичке странке, угледају се, и нехотице, не у радњу владину, него у начин поступања, у понашање, у нарав, у лице, које влада показује. У владе је право на и дужност иницијативе, почињања у јавним пословима, она је коलोвођа. Поједини играчи могу цуцкати и поскакивати како им је драго, ал до коловође је, хоће ли коло повести брзо или лагано. До њега је, хоће ли коло водити равницом, или ће га навести на какав заронак, на увалу, на стрмен. Сасвим је природно да у последњем случају он први страда; исто тако може он и страдати и онда, ако поведе коло одвећ плаховито, коло га може прегазити, јер већа гомила теже се зауставља.

Опозиција, ма како умерена, ма како тихе, благе нарави била, не може никада почети утишавати и ублажавати, док је год опозиција, докле год не свали владу, те она преузме њено место. Јер кад би опозиција то и покушала, то велика, огромна већина света не би тумачила

као уверење, као пожртвовање, као патриотизам, него би сваки казао да је то слабост и страх; те ако је владина странка у заносу, из кога код нас никад не избива, она би се таким ублажавањем још већма занела, још већма — обезобразила. Опет сасвим као у колу: кад би се који играч или заврћоло устезао те не би хтео да лети за плаховитим или обневиделим коловођом, цело би коло мислило и казало, да се зато устезе, што не може и тек онда би сви увидели, да није по немоћи него по разуму, кад се све коло за лудим коловођом стропошта у какав стрмен, ал онда је — касно.

Па какав је, према томе, наш коловођа? Којим је махом пошла наша влада? Којим су размахом пошли њени органи, њени листови? Владино „Видело“ било је, од како су му госе на влади, навек углед жестице, претераности, разузданости, управо бесомучности. Из његових стубаца могао би се саставити читав погрдни речник. Но то је влади још било мало; виделове грдне биле су јој слабе, немоћне, водене. Зато је Гарашанин основао „Садашњост“ да покаже и докаже, да се може још разузданије, још бесомучније грдити, псовати, каљати и лагати. Тек је други месец како је тај славни лист угледао света, и ми морамо признати, да му је госа своје обећање сјајно испунио, да је свој програм славно извршио. Јавно мњење још му није било довољно „безобразно“, требало је пустити на њега таку *дражживашику*, као што је његова „Садашњост“.

Да није тако очевидних претеча владиних смерова ми би, према великој озбиљности наших прилика, управо неприлика, према опасној клизавици којом се кола наше унутрашње политике захуктала, покушали да ублажимо раздражено јавно мњење, ми би довикали целога колу, да не смета коловођи, да га не дражи, јер ће се још већма распалити, па онда бог зна на какву ће нас провалу навести! Ал’ овако, видећи, да то коловођу неби утишало, него би га, на против, баш то још већма разбеснило и обезочио, морамо довикати колу: Пази! Коловођа те води у пропаст! Не дај се!

Ми смо се дуго борили против помисли, да је влада први и једини узрок свој саблазни приликом покушајног приказа „Рабагаса“; у толико нам је теже било то веровати, што ми демонстрације такве врсте у начелу не можемо одобрити, јер то се противи нашој јавној свести, нашој љубави према просветном на-

родном заводу, према задужбини Кнеза мученика, што се то противи целога предању народно-либералне странке. Али што дуже размишљамо о томе жалосном догађају, што више испитујемо поједине појаве, поједине црте те тавне слике, што се даље развијају последице те кобне неприлике, те беде невидовне, све се већма уверавамо, да је влада наша изазвала сву ту саблазан, да је влада или сасвим изгубила главу у том случају, или да је све хитице тако удесила, да је влада све то хтела.

То ћемо уверење разложити у другом чланку.

„Виделовци“ сад већ и сами увиђају, како су се грозно обрुकали што се поплашили од звиждаљке, коју су неки дечаци у позориште донели, и у страху не само јурнули у позориште са жандарима и голим тесацима, а позориште обкољили са коњицом, него још позвали у помоћ и војску из касарне, па се сад старају да своју глупост пренесу на своје политичке противнике.

Тако они у своје пашквилантском листу — „Садашњост“ пуштају пашквилу за пашквилом, како су ту дечију демонстрацију „спремали шефови либералне и радикалне странке“ (назови напредњачке и њихове савезнике назови социјалце изузимају), како су и „у ложама звижда-ла велика господа, саветници, бивши министри, ђенерали, професори“ и т. д. сви који су били и који нису, само ако се не зову напредњаци!

Пошто је то било свету на виду, у присуству више стотина гледалаца, то пашквиланти између своје лажи „неком капетану са некакве лађе, који у гунгули није запамтио име једног великог господина, али је запамтио, да је саветник, бивши министар и професор“, запамтио све друго што треба пашквилантима.

Но знајте и добро запамтите, ви пашквиланти, да та велика господа коју ви без никакво повода тако подло нападете, још непазаше да је дошао час, да и они морају звиждати, а кад пађу да је тај одеудан час дошао, онда ће они тако звиждати, да ће те се ви сви пашквиланти претурити!

А докле чекаћемо шта ће казати и капетани локалних лађа, имена којих ви тако на зло употребљујете, дали су они вољни да буду оруђе тако ниских пашквиланата!

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

Аустро-Угарска спрема ново изненађење јадној Босни. Није доста што се тамо већ од неколико месеци крв пролива, и што аустро-угарске власти и ћесарева војска притискују јадну рају — можда горе

него што су то чинили и сами Турци, већ ево се сада у велико ради да се Босна отвори Јеврејима, који су годинама сисали крв руском сељаку и који, догдрили становништву руском и проишавши сваки даљи опстанак у пространој руској паревини, остављају у масама Русију и траже ново, берљетно земљиште за успешнију експлоатацију. Та нова земља обетована, та нова жртва јеврејског спекулативног духа, коју Аустро-Угарска пружа Јеврејству на тањиру, у којој спрема јеврејску инвазију да њоме доврши отпочето „културно“ дело своје, да њоме олакша мисију своју, — та кукавна, потлачена, порушена Босна, српска, хришћанска, она ће скоро поред језујита, фратера, капуци-на и сијасет других ордена католичко папског хришћанства да храни још и неасите руске Јевреје, и да на својој, рођеном крвљу, напојеној земљи спрема места за туђу расу, нехришћанску и непријатељску. Ето, то је средство којим ће Аустро-Угарска да се послужи те да унесе цивилизацију и културу на исток. Изаславници јеврејског главног одбора обиграли су већ Беч и Будимпешту, и у обе ове аустро-угарске престонице дочекани су и примљени с највећом предусретљивошћу. И аустријска и угарска влада изјавиле су своју готовост да потпомогну јеврејску ствар и да ће са своје стране све могуће учинити да олакшају сеобу јеврејску у Босну. Према свему овоме Босна је на путу да се за сва времена отргне од Српства, јер кад се у њој одомаће језујите и Јевреји, та два противположена елемента, који ће се сложити једино да упропасте српско православно становништво, онда је куцно последњи час српске Босне. И то се све догађа на очиглед нове краљевине српске; то се догађа у времену, у коме највећи пријатељ Аустро-Угарске, М. Пироћанац, управља српском политиком, који се поноси пријатељством Аустро-Угарске и који је имао образа тврдити усред народне скушштине, да он води српску националну политику. Очеvidно је наша „народна политика“ под Пироћанчевом управом ударила назад. Сад тек разумемо србождерски „Пест. Лојд“ кад је захтевао да се Кривошије опустоше народ поубија и разурни, а земља изнова насади; сад тек појимамо значај натписа на Ужичкој капији; сад смо тек на чисто са Пироћанчевом „српском“ спољном политиком, коју ни Калаји не би умео боље и аустријскије водити.

Страни листови јављају да су у неким бугарским варошима, као у Рупчуку, Сваштову, Разграду и Тргови били јаки нереди и да се ушло у траг завери против кнеза Александра. Услед тога су похашени многи свештеници, учители и официри. У опште се стање у Бугарској слика најпирњим бојама. — Ми ове вести саопштавамо са највећом резервом.

У румунској народној скупштини мотивирао је посланик Вернеску своју интерпелацију због дунавског питања. Интерпелант је признао да влада Браћијанова није до данас компромитовала Румунију и румунске интересе својим држањем у томе питању, само сажалева, што је румунски министар спољних послова, Статеску, изјавио у сенату, да се Бареров предлог може узети за основу решења дунавског питања. То би значило, рече Вернеску, признати мешовиту комисију, на шта Румунија никад несме пристати. На то је министар Статеску одговорно, да Румунија никад неће Европи признати право, да она на румунским рекама уређује пловидбу и да управља речном полицијом. Европа је у праву да одреди, хоће ли тај надзор поверити једном члану дунавске комисије прибрежних држава, и само са таким меродавним преиначењима може се предлог Бареров примити. — Према тој изјави очекује се, да ће румунска влада за који дан изићи с потпуним програмом на среду, и онда ће се моћи позитивније што рећи о судбини Бареровог предлога.

По руским вестима долази генерал Тотлебен за генералног губернатора Пољске. Његово је постављање у вези са новим утврђењима, која је руска влада решила да подиже око Варшаве и на граници Пољске и на које је одређена сума од 10 милиона рубаља.

ИЗ ЛИСТОВА

а) РУСКИХ

„Русь“ пише: „Реч генерала Скобељева у Паризу, која је потекла из чистог патриотског срца руског, обележила

ЛИСТАК

МОДЕСТА МИЊОНОВА

ПРИПОВЕТКА

Х. Балзана

Превод с францускога.

(НАСТАВАК)

„Код још млада човека не треба очекивати ону мудрост која на место осећања ставља разум на кад угледа плен, зверски нагон, који је у срцу људском скривен, гони га у напредак. Место лекције ви бисте дакле били од мене добили ласкања и комплименте. Да ли бих при томе задржао поштовање самога себе? Сумњам. Госпођице, у овом случају успех пружа разрешење од греха; али срећу?... то је друга ствар. Да ли ја не бих имао вере у моју жену, кад бих је на тај начин добио?... Зашто. Ваш корак вратио би се пре или после на свој карактер. Ваш муж, па да га начините колико великим, најпосле би вам пребацивао да сте га понизили; и ви сами пре или после можда би га почели презирати. Обичан човек сече мачем ти-

је неправду коју чине Аустрија и Германија источним Словенима. Наравно да су се ти угњетачи, ти отимачи туђега добра морали распламтети гневом, против руског човека, који јавно њих жигосе. Њихове штампе као какови вулкани сипали су ватру на Русију, и на представнике народне руске мисли и историјског задатка.

Чудна ствар, а још чуднија логика. Овамо се Русија представља као слаба и изнемогла, а овамо се реч једног човека узима као сигнал нарушења европског мира од стране Русије! Да, да, видите ви, да није овако као што трубите. Исповин руски није слаб, јер се ви бојите од сваког и најмањег покрета његовог. И за то имате и право. А на што онда лагати и непризнати истину отворено и јавно.

Па и наши тако зваши „Европејци“ иду на руку нашим непријатељима. Они се труде да у својим ветрењастим органима потврде лажи наших непријатеља. На реч генерала Скобељева и наши су „Европејци“ дигли грају, те позивали нас да и ми за таку уреду културној западној Европи треба да принесемо поклањање. Они ниту од нас да ми у погледу запада подражавамо малоруског музика, који се у извесној песми обраћа својој жени и нева јој:

„Опрост ми моја мила
Што си мене ти избила!“

Таково је мото у свима чланицама о нашој спољној политици, у „Голосу“ и њему равним листовима, који најмање воде бригу о Русији, но проповедају неки „Европејизам“ који ништа друго не значи, но ослабљење Русије и одрицање њено од своје историјске мисије.

Русија није никаквог „поклањања“ показала према западу, али један случај који се после речи генерала Скобељева догодио, а то је наименовање Гирса за министра, успокојио је њих јер држе да се у политици руској није ништа променуло, што би њих узнемирило. У самој ствари није никакве промене било, а то наименовање баш слабо може пружити спокојства онима који жеде да Русија скрштених руку гледа како допови отимљу својину њеној рођеној браћи.

И колико су безобразни они који то од Русије захтевају! Док се од нас тражи да скрштених руку чувамо мир Европе, дотле они јасно развијају своју агресивну политику и спремају се на бој. Шмерлинг, је јавно у аустријским делегацијама захтевао да се што скорије изврши анексија Босне и Херцеговине у виду потпуних провинција царевине. И сва је прилика да то може и да буде. Метежи који се изазивљу на Бугарској граници, канда хоће да послуже за повод да се Аустрија подржавана Германијом у те захтеве умеша и за себе ко-

ранства гордијев чвор, који начини брак новца ради. Човек јак прашта. Пенски јауче. То је, госпођице, одговор мога поштења.

„А сада ме добро слушајте. Ви сте имали тај тријумф да сте ме бацили у дубоке мисли како о вама, коју не знам довољно, тако и о мени кога нешто знам. Ви сте имали вештину, да сте потресли многе ружне мисли, које леже на дну свакога срца, али код мене је одатле изашло нешто племенито и ја вас поздрављам са мојим најблагодаријим благословима, као што у мору поздрављамо фар, који нам је показао стене, где смо могли пронаћи. Ево моје исповести, јер ми за све благо на свету не бих да изгубим ни ваше поштовање ни моје.

„Хтео сам да знам ко сте ви. Сад сам се вратио из Хавра, где сам видео Фрањцу Кошетову, ја сам за њим ишао у Енгувил и видео сам вас уред вашег дивног летњиковца. Ви сте тако лепа, као женска у сновима једнога песника; али ја не знам, да ли сте ви госпођица Вилкенова скривена у госпођици Дерувиловој, или госпођица Дерувилова скривена у госпођици Вилкеновој. Ако и јесам у томе поштено попустио, због овог ухођења ипак сам црвенио и ја сам престао са даљим тражењем. Ви сте ми изазвали љубитност; немојте ми за-

ришти извуче. У исто време та иста Аустрија закључује са Србијом војну конвенцију, по којој би, као што се чује, аустријска војска сместила своје гарнизоне у Београд и у Ниш, а српска би војска за „утеху“ српску имала се сместити у Варадин преко од Н. Сада. А то је другим речима, обе војске српска и аустријска подиале би под команду аустро-магарску. На тај начин у једно и исто време са Босном и Херцеговином подчинила би Аустрија етнички себи и Србију и Приу Гору, коју је и сада већ свију страна опколила. То је нов облик господства, налик на пруску хегемонију над германским кнежевинама и краљевинама. Тај облик би подпуно уништио и економну и политичку самосталност Словенских племена.

Па при таком стању ствари, шта се хоће од нас? Хоће се да се ми одречемо сами себе, за љубав користи наших суседа. Они су без војне и калп крви берлинским уговором постигли много, па би желети да ми сада мирујемо како би они одрешених руку окончали свој грабеж и отимање.

Али те радости неће они доживети, докле год пред очима руског исповина лебди она звезда која се зове: „историјска поља Русије“. Ми држимо да се доста трипо, и сад је дошло време да се прорачунамо. Нема мира међу нама и непријатељима нашим. Нема мира све дотле, докле их ми не научимо поштовати туђе право и својину, и не потиснемо Аустрију на степен државе другог реда, која неће бити у стању никоме чинити вреда. Немачка и Аустрија немају никакове ефере интереса на Истоку, јер је исток православи и Словенски. А силу ћемо силом одбити. У Европи треба да наступи мир, али мир основан на оној правичној девизи: „Summum jus“ Ово је наш одговор свима онима, који траже од нас да се одречемо сами себе.

ДОПИСИ

Крушевца, 30 априла

Продазак Његовог Величанства Краља кроз народ овога краја, произвео је у народу одушевљење и неописану радост, а понављаше у Крушевљана у којих се под јаким утисцима буде и традициони осећаји.

Ова стара српска престоница вазда се одликовала патриотизмом и оданашћу према дому Његовог Величанства Краља, па се непоколеба да то знацима исказе ни онда, кад кајмакамске фурује безобразно удушавашу подметања од сваке руке, да помуте оно уверење, које је владар о својим верним крушевљанима вазда гајио.

Узимајући задатак да опишемо значајни долазак високог госта у нашу среди-

ну, несрећемо пажњу ни на оно, што нам се као немно појав намеће у сред благоутробног напредњаштва.

Народ је сопственом иницијативом чинио припреме за дочек високог госта више него што му и силе допуштају у знак љубави и оданости а друге опет стране у уверењу да краљ путује у намери да сазна праве потребе и жеље народне; — народ је преко својих одабраника удушаво скромне изјаве о својим тегабама и патњама под „мудрим“ напредњаштвом но на жалост народ није срећан да у овоме буде слободан јер је и у самој тежњи паралисан сваки његов покушај. Људима, који само заврчанијем животаре који само иза кулиса говоре и диктирају, ова искреност народа не иде у рачун, јер, дозвољити то, за њих не би друго што значило по признати — ма и сад — да не само нису ништа од обећања испунили но да су народу највеће зло на леђа натоварили.

И учинише ршум! И пустише на опозицију (која се из целог народа састоји) дивље биволе, курјак и вампире и дигосе хајку на бивотвнике, предратнике и издајце и „свакоимено називајем“. Наредба полицијске власти гласила је: да ће свакога, кога полиција за радисала и либерала зна, без обзира на карактер и положај стрпати у хапс ко би се усудио да пред Његовим Величанством у денутацији који је општински одбор изабрао — држи говор, и овај, који би у томе козу био што би изазвао неред“. Овака наредба прочитана је у суду независним судијама и у школи професорима!

И где, шта се учини?! Ови исти људи на које се ова стрела спусти бијаху на баклади, и говорше пред краљем и у песми га поздраваше; и он им се највећом захвалношћу одазва.

И после тога за тризном, светли краљ зађе међу скупљени народ и са свима и с појединима очински је разговарао и за један тренутак најдивнији приказ наста. Један брат из гомиле замоли у краља милост за свог брата који је осуђен на робију и краљ ушита оне који га окружаваху о осуђенику вапшто и они узвикнуше: „милост господару“ и краљ указа осуђенику сопственом иницијативом милост. Његово милостиво срце много је обрадовало и задивило овако дивним примером.

При пријему денутација и чиновништва на подворењу високом госту забележићемо овде Краљеве значајне речи без коментара.

Било је на подворењу прво овдашње грађанство а за њим чиновништво свију струка. Господар окренув се свештенству позва га је да по свом позиву у народу сеје братску слогу и љубав и да се одстрани од штетних агитација. То исе-

ше одлуке. Али реч мога првога писма ту се враћа са свом снагом: ви сте или учинили сувише, или још не доста. Примите опет захвалност на услузи, коју сте ми учинили приморавши ме да испитумем своје срце; јер ви сте код мене исправили ону тако обичну погрешку у Француској, да је брак средство за обогаћавање. У по забуне моје савести зборно је је свет један глас. Ја сам се заклео свечано сам себе, да сам себи срећу стварам, како не бих из грабљивих побуђења приступио избору другарице. Најзад ја сам укорио, ја сам угушио ону ружну љубитност, коју сте ви у мени побудили. Ви немате шест милиона. У Хаври није можан пикотић за једну девојку, која би имала толико имање, и вас би издала поворка оних перских породица, коју овде у Паризу гледам како тражи наследнице и која долази и до нашега Вилкена. И тако чувства, која вам изражава, сачињена су као апсолутно правило без обзира на какав роман или истину. Сад ми мени докажете да имате такву душу, којој се кроз прете гледа кад се не повинује обичном закону, па бете онда у свом духу дати разлога овом другом писму, као и мом првоме. Кад сте одређени на грађански живот, а ви се повинујете оном твозденом закону, који одржава друштво. Ви сте женска ви-

управо и на административне чиновнике свију струка напомену да агитирање против владе која егзистира његовим благоволешем и која има окупштинску већину не припада с правом чиновничком реду у који је уврстио и професоре и учитеље.

Иза чиновничтва примљене су и депутације из срезова од народа под предвођењем честитих попова Милеје из Брусца и Ивана из Пепељевца. Ова два врсна свештеника искажани су Господару отворено народне жеље на што им је од народа дато овлашћење, и Господар је достојним одговором народ одоздравио.

Краљ је веома задовољан овде био. Његово држање спрам народа одличавало је патријархални дух српског народа што нас је дубоко тронуло. Краљ је зажелио да му ко од оних за трезово једну чисту Крушевачку песму отпева и многи су се такмичили да га задовоље, али у колико ми појмимо овај опредељиви захтев, рекли би, да нису одговорили оним песмама. По савременом појаву и по значају, права је крушевачка песма која се данас овде пева:

„Опет кука пона Марко
долом, долом“ и т. д.

као и ова:

„Кожетинско кандило, пало па
се разбило

Па убило пона Марка и девет
напредњака“ и т. д.

По времену се и несме певају. На каквих народ пева, од кога их кријемо?

Завршујући наш допис овако кратким описом о краљевом баљвењу овде зачињемо га овом још белешком: да је Његово Величанство праштајући се с Крушевљанима дало израза значајним речма: „ја додох с једним уверењем а одох с другим убеђењем“.

„Veni, vidi, vici“.

ДОМАЋЕ ВЕСТИ

„Новине Београдске Општине“ у своме 7 броју од 2. о. м. доносе ову обзавну: Општински одбор решио је а г. министар финансије одобрио је, да се у вароши овој може држати сваког понедеоника марвених пазарних дан, за продају стоке разнога рода, како би пијаци ове вароши оживила и подигла се.

Почињући од 10 Маја т. год. стока ће се горњег дана догонити и продавати на тржишту, на за то одређеном месту, поред тога што се стока и иначе свакога дана сем понедеоника може продавати на „марвеној пијаци“ као што је то до сад практиковано.

Да би продаја и куповина имала што већих гаранција за праву меру, општина се побринула за децималну вагу за мерење стоке, која ће се скорим поставити на уредном месту.

Општински суд, саопштава ово свима кучицама и продавцима стоке ради знања с тим, да се овим установљава стална велика пијаци за продају стоке а уједно даје прилика свакоме да може продати и кучицу стоку по правој мери.

— Последњи број „Виделове“ сеје „Садлашности“, да би одвратила пажњу света од главних виновника жалосне појаве у позоришту, од својих госа, насрће бесомучно на поштене и уважене људе. Међу осталима насрнула је она и на г. Ниванора Ружичија ректора богословије, као да је он бајати тај скандал одобравао.

Г. Ниванор не само што није сам био пред позориштем, већ није ни знао за представу, нити је тога вечера икуда из свога стана излазио. Зар тако „виделовци“ благодаре г. Ниванору, што је богословију уредио, а своје ђаке толико дисциплинирао, да га за то они у својим разним органима нападају најбруталније. У томе нареду кога је Гараманинова полиција изазвала није ни један ученик из богословије учествовао, сем што су њих тројица или четворица добрих и примерних ђака били у позоришту тога вечера, незнајући ни шта ће се представљати, те су и они као и остала публика узмирили и западнути једна се спаси од насретаја полиције гарашке. „Виделовци“ хоће да буду три у здраву ногу, а неће да виде ужасну рану на своме телу. Они би за цело требали да нападу највише свога љубимца управника учитељске школе, јер су његови ђаци већином учествовали у тој појави у позоришту.

Не тражите ви узрок нареду тамо, где је био и где је сад извор реду и законитости, но га дражите у своме крилу. Ви сте увек били сејачи неправа и незаконити, и бадава се сада бацате блатом на друге, вас сваки добро познаје још из одавна.

Ви сте са ђаковима сејали тивње па је сада и право да вам се о главу лупају. За то ћутите и тршите.

— 4 Маја у зору био је пожар код „Ајдук-Вељка“ у кући г. генерала Бели-Марковића. Изгорела је једна пивећа зграда у авији. Од куда је прошао пожар сазнаће се.

— С поуздане стране дознали смо да је неистинита она вест коју је донео „Б. Дневник“ у своме 96 броју, као да је савет професорске велике школе одобрио, да се због демонстрације у позоришту, ставе у притвор Петра Видаковића и Божка Вучковића ђаци велике школе. Ови су ђаци затворени просто по вољи полиције.

Питање на г. министра просвете и црквених послова.

Јосим Марковић, учитељ у Београду, још као ђак у учитељској школи у Крагујевцу, а доцније као учитељ у Горњем

Милановцу, па и сад овде у Београду познат је као политички виделовачки агитатор. Као такав, разуме се, он због тога пренебегави и напушта школу и школске часове.

Такав је и Обрен Росић, учитељ из Трпובה у њупијском округу. Он од овог дана кад је у марту мес. код г. мин. просвете на аудијенци био, не престаје најенергичније и најслободније агитирати противу Димитрија Катига бив. народног посланика, да не би Катиг поново за посланика изабран био, због чега и он оставља школу и школске часове.

У интересу наставае и школе; у интересу поштовања закона и законских наређења, као и у интересу љубави и поштовања и послушности према овоземаљским властима, — питам г. министра просвете и црквених послова:

Да ли он зна за оваку радњу ових наставника; и ако зна, како се то слаже са његовим расисом од 12 фебр. ов. год. Цбр. 791, који се односи на учитеље „који остављају школу ради трчкарања по селима и ради агитација“?

3 маја 1882 г.
у Београду.

Један учитељ.

— Друштво општег обезбеђења. (Асигурациони федерали) у Трсту, подноси на јавност закључење својих рачуна за 1881 годину, којом се завршује педесетогодишњи рад тога завода. — Из извештаја саопштавамо ове податке: Доходи од пријема умножише се прошле године обезбеђењем од пожара за фор. 519.504.05 обезбеђењем превоза (транспорта) за фор. 76.276.46 обезбеђењем од града за фор. 260.522.69 обезбеђењем на живот за фор. 139.733.07 дашке свега фор. 996.036.27 прихода, узледе кога доходи од премија у 1881 години нарастише на форин. 11.137.145.46 према фор. 10.131.109.19 доходна од премија у 1880 год. Свота постојећих обезбеђења на живот повишена је у прошлој 1881 години у фор. 2.498.608.96 изнела је дашке 31 децем. 1881 год. фор. 65.607.654.63 доходи у струци обезбеђења пожара умножише се за фор. 1.805.068.43 те сад износи фор. 15.481.256.03. Према великом обиму рада врло је повољан чист добитак завода, шта више сјајан је. Биланс обезбеђења од пожара и града и обезбеђења транспорта показује фор. 910.192.05 целокупног добитка, и по фор. 184.901.11 у струци пожара форин. 374.623.61 у струци града, фор. 93.955.24 у струци транспорта, фор. 246.271.11 као доходак од главница, фор. 70.442.88 као сувишак од разних реализирања. Биланс радње обезбеђења на живот показује фор. 319.841.35 дохода и то фор. 124.446.84 као добитак од чистог обезбеђења поседа, фор. 195.394.51 као сувишак главничког дохода по одбитку камата на резерве и од разних реализирања. Уз ово долази фор. 132.158.17 добитка из хипотекарног одељења, тако да има свега фор. 1.362.092.47 добити. Од тога се пак само половина дели, а остатак се употребљаје да се резерве повисе. И оне су се прошле године за фор. 1.070.472.82 умножиле. Тим су јемства друштвена, која се састоје из удеошцама и у готовом новцу на фор. 28.014.437.38 порасла. — За ванредно

умножење резерве употребљена је и половина добити оделења за обезбеђење против града у округлој суми у фор. 160.000 која служи за покривање случајне штете ове веома опасне врсте обезбеђења, која би се десила у идућој 1882 год. — Исплата у 1881 години за 19.049 штета износила је суму у фор. 7.646.628.11 а за педесет година, од кад постоји овај завод, суму од фор. 150.987.942.87, ово је најјаснији доказ у колико благодетност обезбеђења у опште на и у колико ванредни удео има у томе агитациони федерали. Рачунски закључаји завода врло су добри и по свом обиму. Управна имања за елементарне струке сасвим је оделења од обезбеђења на живот. Тим је биланс постао јаснији и даје се лакше прегледати. Главнице завода издате су најпредосторнијим начином и доносе повољан приход. Главне позиције тих предмета састоје се у непокретном имању и ипотабуацијама фор. 10.858.881.39, издати зајам на сопствене полице за обезбеђење живота фор. 1.830.421.24 у хартијама од вредности фор. 8.237.321.50. Готовина у благодатна друштвеној и код осталих понављања завода фор. 1.850.127.38 и тд. Укључени издаци у 1881 год. умножили су се са више од један и по милион фор. аустр. вред. резерва за промену курса на хартијама од вредности, повишена је у форин. 61.300.19 и износи сада форин. 501.346.22. Притом су све хартије од вредности, које су 31 децем. 1881 имале по курсу већу вредност, но што су издате, одрачунате по њиховој именованој вредности, па с тога се ова резерва у фор. 75.084.50 умножила. Овако предосторно прибављање таквих златних резерва даје с једне стране свима обезбеђењима највеће јемство а с друге стране осигурава својим удеошцима редовни приход и за оне године, у којима би друштвени послови мању корист показали. Дивиденда за 1881 годину износи динара 270 у злату, на оваку улажену удеошцима са фор. 315 — равно динара 787.50 и. дин.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

„ПОБРАТИМСТВО“

КЊИГА

ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Већ је 4 месеца од како публика није била начисто, хоће ли „Побратимство“ излазити или неће, за то што његова редакција није о томе ништа јављала.

Но сад се, на срећу, дошло до чистоте; јер „Побратимство“ ће опет излазити, с том само разликом, што ће се тај месечни журнал, претворити у неперодичну књигу за науку и књижевност.

Прва књига ће ишаи крајем Јуна на 8—10 табака, а стајаће 2 динара. Ти, који су положили 2 динара на име предплате за ову четврт, добиће за новце ту прву књигу.

Очекивати је, да ће Друштву побратимства на великој школи у овоме њеном похвалном подухвату за народ и његов бољитак, потпоћи сви којима је стало до напретка књижевности, дакле до народног бољитка.

Помак и сва писма ваља слаати: „Друштву Побратимству на вел. школи.“

шега рода, ја вам се дивим; али ако хоћете да слушате нагон, који треба да угушјете, онда вас жадим; тако хоће друштвено стање. Дивно наравоучење домаће епопее назване *Клариса Херлова* то је, да оправдана и поштена љубав жртве људи води к њеној прощати, јер се она зачине, развија и тече против воље породичне. Породица ма колико она била глупа и свирепа има разлог сприну Ловласа. А породица то је друштво. Верујте ми, за девојку као и за жену биће слава, кад увек буде најжешће своје пожуде затварала у сфери најгешћих обичаја друштвених. Кад бих имао кћер, која би била друга госпођа Стаелова, ја бих јој жељео да умре, у петнаестој години. Зар вид претпостављате да ће ваша кћи бити на заглава ма славе и парадовати да би примила кљанске гомиле, а да неће искусити тисуће љутих болова? Ма на какву висицу нека се дигне женска тајном појезијом њених снова, она треба своја преимућства да жртвује на олтару породичном. Њен подет, њен ведум, њена тежња према добру, према узвишеноме, сва песма девојачка припадатежи мужу, кога буде примила, децу, коју ће имати. У вама назирем ја тајну жељу, да проширите тесни круг живота, на који је осуђена свака женска, па и брак да метнете страсти и

љубави. Ах! то је леп сан, он није немогућ, он је тежак; али је он остварен за очајање душа *расширених*, опростите ми ову реч која је постала смешна.

Ако тражите какво платонско пријатељство, оно би било очајањем ваше будућности. Ако вам је писмо била играчка, не продужите је више. И тако овај мали роман саршен је, једте? Он није прошао а да није уродио неким плодом: моје поштене науружало се, а ви, ви сте дошли до известости у погледу на друштвени живот. Баците своје погледе на стварни живот и баците у врлине свога пола прелазни занос, који је тамо изазвала књижевност. Збогом, госпођице. Удостојите ме части и не одреците ми ваше поштовање. Пошто сам видео вас или ону за коју мислим да сте ви, ја сам нашао да је ваше писмо сасвим природно: тако леп цвет морао се окренути према сунцу појезије. Љубите појезију, као што треба да љубите цвеће, музику, велелепоту мора, лепоту природе, као украс души; али помислите на све оно што ми је част била казати вам за песнице. Чувајте се да се не удате за глупака, брижљиво тражите друга, кога вам је бог дао. Верујте ми, има доста умних људи, који су кадри уважити вас, уређити вас. Ја да сам богат, па ви да сте сиромашна, ја бих

једанпут донео код ваших ногу моје благо и моје срце, јер ја држим да је ваша душа пуна богатства и искренности; ја бих вам мој живот и моју част поверио са крајњим поуздањем. Још једанпут збогом, плава кћери плаве Еве!“

Читање овога писма, које је гутала као оно гутљај воде у пустињи, свиде оно брдо, које се навалоило било на Модестино срце; онда онази погрешке, што их је учинила удешавајући свој план, и одмах их поправи, начинивши за Францију завоје за писма, на којима је она сама написала своју адресу у Енгувилу и препоручивши јој, да не долази више у Шале, Одсад ће Франција отићи својој кући, метнути свако писмо што је дошло из Париза, у једну од тих куверата па га онда крадом бацити у поштански ковчежић у Хавру. Модеста предузе у себи, да ће у будуће она сама дочекивати писмоцу, нашташи се на вратима од Шалета у онај пар, кад он онда буде пролазио. Што се тиче чувстава што их је у Модести пробудио овај одговор у коме је срце племенитог а сиромашног Лабријера кудало испод сјајне сабласти Каналиса, она су била исто тако разнолика као они вали што су један за другим издасали на обали, а она управо у океан, па се предава срећи, што је погодила анђелску је-

дну душу у париском мору, што је погодила да код изабраних људи срце може каткад да буде у складу са даром, и што је тако добро служило чаробни глас преджељења. Силвита једна ствар прожикаше јој живот. Ограда ове лепе куће, решетка од катке поломљена је. Мисао јој летијаше на раширеним крилима.

— О оче мој, рече у себи гледајући на обзор, начини нас да смо врло богати!

Одговор што га је после пет дана читао Ернест Делабријер, казаће у осталом више, него ма какво тумачење.

VII

Господину Каналису.

„Пријатељу мој, дозволите ми да вас тако зовем, ви сте ме усхићили и вас ја нисам другојачијег жељела, него какви сте у овоме писму, првом... ох! не било да бог да последње. Ко би друго, но само један песник могао изад тако лепо извинити једну девојку и схватити је тако!“

(Настаће ео)

Огласи

КРОВ ОД ДРВЕНЕ КАЈЕ (Ciment).

окушан и признат као несаторив још 1863. од пражске владе а и 1865 од министарства унутрашњих послова краљевине Саксоније, од ото доба опште употребљен од свих државних и приватних управа.

Користи тих кровова ове су:

- а) никога не прокисују и трају дуго;
- б) површина је крова најмања, те мање страдају од ветра;
- в) под њима се сав таван боље употребљује;
- г) кров, готово раван, може служити за врт;
- д) под њим се лакше изравњује топлота тавана, те је лети хладовиније, а зими топлије;
- е) не може никога да се запали;
- ж) јефтин је.

Грађа, која се за тај кров употребљује, састоји се из материје дурашне, еластичне, размазиве, налик на каучук.

Између многих кровова саграђених од дрвене каје, ови су најчувенији:

Central Fredens-Laboratorium	у Штетину	2.600	□	метара
Königl. Frauen Klinik	у Берлину	2.500	*	"
Grossherzog. Arsenal	у Шверину	2.500	"	"
Postland Cement-Fabrik „Stern“	у Штетину	3.100	"	"
Borsig's Dampfmühle Moabit	у Берлину	1.300	"	"

Зграда царске аманетне поште у Берлину и Штетину; царска банка у Бремену; зграда управе ковнице у Хамбургу и т. д.

Траже се посредници — Прегледи (проспекти) шљу се на жељу бесплатно поштом. Адреса:

L. Haurwitz & Co

Fabrique de ciment de bois, asphalte et toit en carton pierre à Berlin S. O. Cottbuser Ufer 23.

Stettin.

Danzig.

КУПАТИЛО БАДЕН

КОД БЕЧА

НЕПРЕКИДНО ЛЕЧЕЊЕ ПРЕКО ЦЕЛЕ ГОДИНЕ.

ОТВАРАЊЕ ЛЕТЊЕ СЕЗОНЕ 1 МАЈА

Стародревна, још Римљанима позната *алкалично-салинска врела* (сум-порокиселог креча врела) 13 купатила са топлотом од 27° до 35° Целзијусови чувени дејством својих разних ступања температуре. Услед овог својства, својом природном топлотом, без потребе вештачког хлађења, веома су удесна за разне болести, које уловљавају и одговарајуће ступње топлоте.

Њихова лецидбена моћ употребљује се против: *реуматизма скрофула шиста, катар невралажија* (болести нерва), *севање у зглобовима и унутрашњим кожном болестима и костобоље, болестима после поворде и тровања металима*, нарочито употребом *живе*.

Годишња посета износи на 11.000 особа.

Употребљених купатила 1881 године 150.000

Саобраћавајући духу времена и потребама, ово купатило удешено је тако да се могу употребљавати и *општа и посебна купатила: ас-ча с тушевицама у кадама, изодена и биља, минерална и гладководна, за пивање и обично купање, тако исто инсталације, ацијене сурутке и лечење с трожбем.*

Ово купатило које је само један сат железницом удаљено од Беча има драгестан положај, обрасло је лиснатом и игличастом шумом, испрекрштано најкраснијим шеталиштима. Најлесна уживања прибавља возња железницом и колама у свима правцима у брда и планине; те с тога је ово купатило како својим лецидбеним својством, тако и удобностима и увесељењима у сваком погледу препоручљиво. Сваки дан свира три пута купатилска капела у величанственом, сеновитом парку, сваки дан позоришне преставе (зети у асени), концерти, базиле трке и др.

Осим тога посетиоцима служе за употребу разни изврени хотели: хотел-гарни и друге кафане и ресторатерије; љубке виле (пољска добра) и приватна намештена обиталишта са бантама већином. Пошта, телеграф и железница везује ово место са целим светом.

Извешћа даје купатилска комисија

3—6

Hogg, Pharmacien, rue Castiglione, 2. à Paris,

HUILE DE HOGG

ХОГОВО УЉЕ

од трескине цигерице

Павреног дејства опробан већ више од 25 година, против *арудобоље, грипозе, бронхитиса, назеба, кашља, скрофулозних болести, жљезда, кожных болести, отока слезине, белог прања и уопште анемоности* и т. д. тако исто опробано као извршен лек за *слабу наву и нежну децу*, који се врло лако узима.

Ваља се чувати од подражавања, која хоће да учини ово уље пријатнијим за узимање, а међутим оптерећава стомак и може имати често и хрђаве последице.

Да би сваки био осигуран од преваре и уверен да има *право уље од трескине цигерице* и чисто под именом *Huille de Hogg* нека купује само ово, које се продаје у *троугластим боцама* са именом *Hogg* као и препоруку *г. Лесијера, шефа хемичара на факултету медицинском у Паризу*, хор се налази на етикету сваке боце.

Стовариште у свима главним дрогеријским трговинама и апотекама.

Paris, 36, rue Vivienne — Dr.

CHABLE MÉDECIN SPÉCIAL

За полне и кожне болести.

Даје савете од 1 до 5 часова, или на писмено.

DEPURATIF du SANG 50.000 болесника излечено од *лишаја, осипа, чирова и венерички рани*

средством *чистеке* сирупа од *Др. Шабла*.

PLUS DE SOPAHU Сирупи са *раствором јожба од Шака* брзо болечи *цирени и ослабљена канала*, као и *бело прање* у женскиња.

Употребљавати такође и моје средство за *уширавање* и *захтевати уштво* за лечење како би поступали као што треба.

Sirop du D-FORGET Овим се лече: *кија-вица, кашаљ, велики кашаљ, нервозне узнежености услед силне и све жудне болести.*

Ово је најбољи сируп, он задовољава и болесника и лекара. — Доста је узети једну кафену кашнику.

Бр. 16 2—27

ТРАЖЕ СЕ ВАЉАНИ ЗАСТУПНИЦИ ЗА ЗВОНОЛИВНИЦУ *loh. Hergmann* а из *Meiningen (Bayern)*. Дobar провизион. Бр. 61 1—3

ПАРИСКИЊЕ,

ЕНГЛЕСКИЊЕ, НЕМИЦЕ, УЧИТЕЉКЕ, ВАСПИТАЧИЦЕ, ВОНЕ, НАСТАВНИКЕ препоручује:

ШКОЛСКА АГЕНТУРА

Frau Anna Gerson:

(кћи госпође Јудије Бех у Бечу) *Vidapest Palatingasse 15* партиге. Јевтин завод и стан.

Бр. 63 1—12

La Veloutine

особита параш од пиринца

направљен с бисмутом, па је за то врло добар за лице, прионе за кожу и не види се, а такође даје боју млађаног изгледа и природу нежну.

Може се добити код *Ш. Фаја*, проналазача у Паризу и код свих парфимера.

Ситинска помада

која то својство има, да одржава мекост и нежност руку и руку чува од сваке повреде, која би им се утицајем хладноће могла нанети.

CH FAV.

Parfimerie in Paris

9, rue de la Paix.

Стовариште код свају парфимера и фризера.

Јодно купатило

BAD HALL

у аустријском царству

Провинцији Горња Аустрија

Најзнатнији јодни извор на континенту од изврсне лековите снаге против *скрофула, рахитиса, свих болести удних органа, кроничних запаљења кости и згловака и њихових последица* и т. д. Железничка станица *Steyr, Wels и Rohr (Kremsthalbahn)*.

Сезона се отвара $\frac{3}{15}$ Маја а свршава $\frac{15}{30}$ Септембра

Ближа извешћа даје

Landes-Badeverivaltung in

Bad Hall

Vom o. d. Landesauschusse.

3—6

Бес. Краљ. повлашћена

Регулар фуруна за пуњење

и

Машинска — шпархердска — фабрика

ЈОЗЕФА ВИКТОРИНА

Wien. IV., Grosse Neugasse Nr. 35.

Препоручује се за израду свију врста машинских шпархерда као и *енгл.-франц. Машина за ражњење и Grillard и кафанска огњишта*, и има на избор готових шпархерда за пренашање све од гвожђа или са кахелом, као и чувене.

ПАТЕНТИРАНЕ — РЕГУЛАР ФУРУНЕ ЗА ПУЊЕЊЕ

са укусно изпараним фасовом и најбоље конструкције. — Ценовник бесплатно и франко. Наручбине из провинције „*реч Nachnahme*“

бр. 47

5—15

БЛАТНО КУПАТИЛО

„РУСАНДА“

у Меленцима, Торонталској жупанији у Угарској.

Почиње се 1 (13) Маја ове год. и траје до половине Септембра. Исто купатило лечи: *скрофуле, реому, отоке и ране, особито оне које наступе услед запаљења костију и фраса у костима. Даље лечи укоченост по жилама и зглобовима, разне кожне болести, недостатак крви, неуредно женско време и т. д. Поред купатила се налази добро уређена гостионица, господски опремљени станови за госте, и лепо уређен парк, у коме сваки дан капела свира. Купатило је својина подписане која станује у Меленцима и која даје о свему ближа извешћа.*

У месту се налази пошта и брзојав.

5—6

Ана Клаић.

НА ТОПЛИЧНОМ ВЕНЦУ, БР.

20. преко пута штампарије задруге штампарских радника

ОТВАРАМ БОГАТО СНАБДЕВЕНУ ПРОДАВНИЦУ

Сваковрсног собног намештаја, тапцираних ствари, клавира, пијанина и свакојак столарске израђевине.

КЛАВИРЕ ДАЈЕМ ПОД КИРИЈУ.

У мојој великој радионици, у *Савамалској* улици, у кући *Шоо-вићеве илице, градим* клавири, пијанина, дрвене грађевинске ствари и собни намештај, који сам тапцирам.

Како сву такову робу имам у најбољој наковни, а могу је дати по најјевтинију цену, то се уећујем препоручити се одзиву поштоване публике.

Јосиф Пртел.

Бр. 125.

1—3

ЈЕДАН ПАРИСКИ ПРЕДУЗИМАЧ тражи заступнике и путнике за Србију на комисион, под изврстним условима. Уштити плаћеним писмом код *Mr. Camille Rousset, Directeur, 9, rue des Petits-Hôtels, Br. 17 Paris. 1—1*

Г. Г. Члановима беогр. стрелачке Дружине.

Главни годишњи скуп, заказан 2. Маја т. г. није се могао држати због тога, што је врло мали број чланова на скуп дошао. — Зато је одбор одлучио:

„*да се идуће Недеље 9 Маја т. г. држи скуп у гостионици „Касини“ на терацијама и то у 9 часова пре подне.*“

Позивају се г. г. чланови да тог дана, а тачно у одређени час дођу, јер по статутима друштвеним, овај понова сазвани скуп, моћиће пуноважно решавати, па ма колико чланова на њему било.

Одбор.